

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cenoglasov
1 stoip. pečil-vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
in pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vračajo, nefunkcionirajo
nismo se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celokvni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Pod rdečo zvezdo

O Rusiji so mnenja slejkoprej ostro deljena: eni si jo predstavljajo kot raj, drugi jo slikajo kot peklo. Ne da bi sami izrekli definitivne sodbe, se nam zdi potrebno ob časa do časa registrirati razne glasove o sedanjem na vsak način popolnoma diktatorskem režimu sodruka Stalina, ki ima v boljševikih samih nebroj nasprotnikov. Eden od njih, Stalinov bivši tajnik B a ž a n o v nam pravkar v »Voroženju«, ki izhaja izven meja Rusije, podaja sledečo temno sliko o sovjetizmu:

Boljševiška vlada ima široko razpredeno pozvedovalno službo (špionažo) o političnem mišljenju svojih podložnikov. Na podlagi teh poročil je bilo razvidno, da različni »beli gardisti«, Vrangel, Denjikin i. dr. niso imeli trdnih tal (simpatij) med ruskim ljudstvom. Pač pa so imeli med kmeti velik vpliv »revolucionarni socialisti« (eseri), v mestih pa menjševiki (esdeki). Po končanem državljanskih vojnah pa je sovjetska vlada opazila, da sta obe omenjeni stranki izgubili ves vpliv ter da se ruske simpatije obračajo vedno bolj na desno. Obrat na desno se nadaljuje do skrajnosti, do nekega ruskega fašizma. Boljševiki se v svojem časopisju hvalijo, da je vse to, kar se je zadnja leta storilo, del socializma. Občinstvo pa tem bolj sovraži socializem, ki je ustvaril tako neznosne razmere. Boljševiki se zares odločno bore proti kapitalizmu, toda s svojim nasiljem zbujejo simpatije do kapitalizma. — Boljševiki obožujejo Lenina. Občinstvo pa iz tega izvaja nauk, kaj more storiti en sam velik voditelj, in hrepeni po velikem voditelju protiboljševiških slojev, ki bi rešil domorino. Zato obožujejo Mussolinija in Forda. Ta dva moža imata v Rusiji vse polno častilcev. Fordove knjige se širijo v ogromnem številu. Vprašanje monarhije ali republike za Ruso ni važno. Glavno je, da pride velik in odločen človek, ki bi vrgel boljševike. Tudi za parlament jim ni veliko. Državo more vladati samo krepko organizirana stranka po vzoru boljševikov ali fašistov. Naj vlada diktatura stranke, toda protiboljševiške stranke. Politična svoboda, svoboda tiska in podobne reči niso potrebne, ker bi bila ta svoboda v korist boljševikom.

Tako je vsa Rusija razdeljena v dva tabora: protiboljševiški fašistični tabor in boljševiški tabor. Srednje stranke ni več.

Delavci so po ogromni večini proti vsaki politiki; samo prav majhen del delavstva je v boljševiški stranki. Kmetje so strašno stiskani. Kdor je delaven in dober gospodar, da si nekoliko opomore, tega vlada že prišteje k bogatinom (kulakom) in ga oropa ter njegovo premoženje razdeli lenuhom in pijancem. Tako se kmečko prebivalstvo z nasiljem vedno drži v prisiljeni revščini. Delavni srednji kmetje strašno sovražijo boljševike. Toda kmetje nimajo sposobnosti in moči, da bi vrgli boljševike. A odpor kmečkega ljudstva je vedno hujši.

Boljševike bi vrglo meščanstvo in razumništvo, če bi se moglo organizirati. Meščanstvo in razumništvo služi v različnih službah, ker drugega kruha za nje sploh ni. A to so zelo izkušeni, previdni in utrjeni ljudje. Služijo državi, ker jih k temu sili vlada. Boljševiška diktatorska vlada po svojih strankarskih nadzornikih strogo pazi, da se meščanstvo in razumništvo ne more organizirati. Če pa bi prišlo do vojne, potem bi bilo mogoče, da bi nasloplili nasprotniki boljševiške vlade in bi jo vrgli. Zato se boljševiki boje vojne.

Glavna moč boljševikov je njihova izvrstno urejena špionaža in tajna policija, ki jo vodi »Državna politična uprava« (GPU) kot naslednica prejšnje »Cezvičajke« (ČK). To je najboljši oddelek sedanje vlade. GPU ima stotisoče in milijone najboljših zaupnikov tajnih policistov, ki ji točno sporočajo, kaj se godi. Vsak organiziran komunist-boljševik je po pravilih dolžan pozvedovati in sporočati vse, kar je važno za stranko in vlado. To so nekaki prostovoljni detektivi, ki jih vzgaja sama stranka. Povrh tega pa je najetih in prisiljenih na stotisoče neprostovoljnih špirov, ki morajo to službo izvrševati, da rešijo sebe in družino. Zato GPU natančno ve, kaj se govori v uradih, v družinah, v prodajalnah, tovarnah, na železnih itd.; ve, kaj se godi ob meji in kaj govorijo delavci na kakih daljni sibirski postaji. Natančno se pregledujejo vsi računi vsakega kupovalca v trgovini in vsakega gostilniškega gosta. Zato ni nihče varen in kdor si hoče rešiti življenje, mora marljivo spolnjevati dolžnosti nasproti vladi. Vsak naj-

Za dvig naše trgovine

Važni ukrepi žel. ministrstva v korist naše trgovine - Postopanje pri reklamacijah poenostavljeno Izvoz piva v Albanijo omogočen - Prevoz pomaranč in nafte skozi našo državo

Belgrad, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Glavno ravnateljstvo za državne železnice je svoječasno izdalo gotovo okrožnico, po kateri so se morale odstopiti takozvane reklamacije za slučaj, če je kdo plačal voznino, da se mora ta odstop oblastveno overoviti, kar stane ne samo precej denarja, ampak tudi poti. Zoper to legalizacijo cesije (overovljenje odstopa) reklamacije so se prižohli gospodarski krogi, zlasti trgovske zbornice, ker je ravno trgovski stan tisti, ki ima z reklamacijami največ posla. Pravico reklamacije na železnico imata samo pošiljatelj ali prejemnik, kadar je že plačal preveč voznine. Ta lahko odstopi svojo pravico tretjemu, ki naj sedaj zahteva preveč plačano voznino nazaj. Ker je z legalizacijo mnogo stroškov in truda prizadetega, se je šlo na roko gospodarskim krogom ter se je danes rešilo, da se dosedanje cesije za reklamacije lahko fakultativno legalizirajo, to je za slučaj, če železniški uradniki dotičnega ne poznajo in zahtevajo od njega, naj odstop terjatve javno overovi, oziroma je predpisana obligatorna legalizacija za slučaj, če vlagajo reklamacije inozemci.

Danes se je rešilo v prilog industrije tudi

Promet se razveseljuje boljše

Belgrad, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Glede železniškega prometa moramo javiti, da se je razveseljuje boljše. Dopoldne je bilo v sarajevskem ravnateljstvu stanje zadovoljivo. Prav tako v ljubljanskem, kjer se je vzpostavil tudi tovrni promet. Subotiško ravnateljstvo je dopoldne sporočilo, da je zametena samo proga Pančevo—Vladimirovci—Kovin. V območju belgrajskega ravnateljstva se je promet vzpostavil, izvzemši nekatere postaje, ki so eksponirane viharju.

Zvečer se javlja: Proga Belgrad—Vinkovci—Batajnica je očiščena na obeh tirih. Prav tako je očiščena proga Hača—Vukovar. Poskusna vlaka sta prispela na cilj. Proga Ruma—Vrbnik je v redu. Tudi tu je poskusni vlak došel srečno na cilj. Petrovaradin—Beočin je očiščena

Popolna zmaga Primo de Rivere

Madrid, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Do presenetljive odločitve kralja na korist diktature je prišlo že v ponedeljek pri privatni avdenci Prime de Rivere. Na včerajšnjem kronskem svetu se je kralj izjavil za diktaturo popolnoma solidarnega, potem mu je Primo de Rivera izjavil, da je krona dolžna podpirati močno vlado, ki je zopet vzpostavila red.

Dekret, ki ga je podpisal kralj, določa, da je vse artilerijske častnike smatrati za civilne osebe, ki nimajo pravice do plače in ne smejo nositi uniforme. Posameznim častnikom je vojni minister predpisal posebna bivališča. Topničarskemu moštvu bodo poveljevali častniki drugih vrst orožja. Zapro se tudi artilerijske akademije. Izvzeti so od odredbe častniki, ki so sedaj komandirani drugam, in ki so prišli do častniškega čina kot podčastniki, dalje pa tudi častniki na balearskih in kanarskih posadkah. Oni častniki, ki hočejo zopet biti sprejeti v armado, morajo za to prositi pismeno, o čemer bo odločal kralj in ki bodo morali potem nanovo priseči domovini, kralju in vladi, pri čemer se mora posebej omeniti sedanja vlada. Oni častniki, ki ne bodo zopet sprejeti, bodo vpokojeni.

Skrb vlade za odvrnitev povodnji

Belgrad, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Popoldne se je v kmetijskem ministrstvu nadaljevala debata o tem, kako naj se državne oblasti pripravijo za morebitni slučaj poplave. Navzoči so bili delegati kmetijskega, gradbenega, prometnega in vojnega ministrstva. Vsi delegati so v podrobnostih soglašali in izdelali poseben načrt, ki so ga poslali komisiji gradbenega ministrstva.

manjši videz upornosti proti boljševiški vladi se strogo kaznuje, velikokrat s smrtjo. Prav tako izvrstno je organizirano rusko pozvedovanje v inozemstvu.

vprašanje izvoza našega piva v Albanijo. Dosedaj se preko južne Srbije v Albanijo ni nič piva izvažalo, ker so bili tarifi previsoki. (Prometno ministrstvo je znatno znižalo tarife po železnica.) Tarifi po železnica so se znatno znižali do Ohrida, oziroma Bitolja, s čemer se jo ustvarila možnost konkurence našega piva v Albaniji.

Nadalje so se izdale gotove olajšave za prevoz pomaranč in limon preko naše države. Ta transport je šel večinoma preko Madjarske, in sicer do Čakovca, nato preko Madjarske v Romunijo in Rusijo. Sedaj bo šel preko Reke, in naše države, Zagreba, Broda, Subotice itd. Ta transport bo veliko koristil tudi državnemu gospodarstvu, ker je tarif od enega vagona 10.000 Din.

Končno so se izdale posebne olajšave za transport nafte po naši državi. Nafta se je dosedaj prevažala po Donavi, naše železnice pa so jo popolnoma izgubile. Ruska nafta je torej obogatela Romunijo in Madjarsko, mi pa pri tem prevozu nismo bili udeleženi. Po novo dovoljenem tarifu se bo ruska nafta prevažala iz Črnege morja na Reko in potem dalje po naši državi.

proga. Prav tako Niš—Prahovo, kjer je vozil po dolgem času prvi vlak. Promet ni še popolnoma vzpostavljen na progah Batajnica—Bolljevi, Gostivar—Kičevo, Paračin—Krivi vir.

V območju sarajevskega ravnateljstva je promet v redu. Vendar se vrši tovrni in osebnih promet v skrajnem obsegu.

V Brodu je znašala temperatura — 12, v Doboju — 16, v Ivanu — 25, v Sarajevu — 9.

V območju zagrebskega ravnateljstva je položaj ta-le: Ogulin—Liške Jesenice je proga prehodna. Jesenice—Zrmanja—Knin je zametena. Danes je pričelo znova snežiti. Proga med Ogulinom in Rudinopoljem je neprehodna. Prav tako je neprehodna proga Bihač—Bosanska Krupa

Dekret naglašja, da bo sedanja vlada odstopila šele potem, ko bo stopila v veljavo nova ustava, odobrena z ljudskim glasovanjem. Vlada bo potem pred prvimi izvoljenimi parlamentom prevzela tudi vso odgovornost.

Včeraj je bil aretirani tudi general madridske artilerije Hare ter nekateri drugi častniki in časnikarji.

Madrid, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Izročitev topničarskih vojašnic častnikom drugih vrst orožja se je izvršila brez incidentov. Samo v Segoviji je prišlo do majhnih dogodkov, ki pa so bili kmalu odpravljeni. Mnogi častniki drugih vrst orožja zelo privoščijo to blamažo bivšim topničarskim častnikom, ki so bili zelo domišljivi in ošabni.

Madrid, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Vlada izjavlja v noti, da se razvoj dogodkov vrši zelo zadovoljivo. Preiskava je dosegla, da so dobro misleči častniki bili v večini, slabi pa so se odlikovali samo s svojim vpitjem. Časniškarsko poročevanje se je moralo zelo omejiti. Definitivno so morali biti odpravljeni iz vojske oni, ki so se bahali, da stoje izven zakona.

Honorarji drž. zdravnikom

Belgrad, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Državna zdravnikom v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu in Dubrovniku se je poslala vsota 475 tisoč 956 Din, da se jim izplačajo prejšnji računi za dela, ko so pobijali razne epidemije.

Belgrajske vesti

Pogajanje bolgarsko-jugoslovanske mešane komisije se bodo vršila v Nišu, ne v Pirotu.

Belgrajski tramvaj je pričel danes voziti. V finančnem ministrstvu sta se obravnavala prosvetni in gozdarski proračun. Te dni bodo predloženi vsi resorni proračuni, tako da je računati prihodnji teden z razglasitvijo novega proračuna.

Enoten tiskovni urad

»Vreme« od 19. t. m. poroča: Takoj po sestavi nove vlade je pričel predsednik vlade proučevati vprašanje organizacije zveze s tiskom, našim in tujim. V ta namen so bili izdelani referati raznih strokovnjakov in je tudi že izdelan v glavni potezah načrt za to.

Po tem načrtu bi se izvršila reorganizacija tiskovnega urada (presbiroa) na najširši podlagi, ali bolje, iz sedanjih tiskovnih uradov pri notranjem in zunanem ministrstvu bi se napravil en tiskovni urad pri ministrskem predsedniku. Ta urad bi bil urejen na najbolj modern način. Bil bi vir za vse vesti o delu vlade ter vseh ministrstev in obenem vladni organ za plasiranje vesti in vladnih načrtov ter bi sploh skrbel za zvezo z našim in tujim tiskom. Tiskovni urad bi skrbel za pisavo vsega tiska.

Ta preureditev presbiro-a bi se izvedla z zakonom. Načrt se že pripravljati in je izdelava poverjena ministrom gg. Srškiču, Kumanudiju in Švrliju. Načrt bi obsegal organizacijo urada in ureditev položaja njegovih uradnikov. Namučenci tiskovnega urada bi bili državni uradniki, njih položaj pa bi bil določen z ozirom na njih leta službe in šolske izobrazbe. Za uradnike bi bili sprejeti v prvi vrsti izvežbani novinarji. Po nekaterih načrtih bi se njim priznala služba, izvršena v uredništvih. Na čelo tiskovnega urada bi prišla osebnost s politično rutino. Položaj direktorja tiskovnega urada bi bil bolj političnega značaja in bi mogel biti tudi državni podtajnik pri predsedništvu vlade.

Tiskovni odsek bi bil razdeljen na več sekcij s posebnimi šefi sekcij.

Pri nobenem drugem ministrstvu ne bi mogel biti ustanovljen kak poseben tiskovni oddelek.

Vse to bi imelo biti izvedeno do začetka novega proračunskega leta, to je do 1. aprila in v novi proračun bi se že unesle za ta tiskovni urad potrebne vsote. Vsled tega je tudi že v notranjem ministrstvu brisan kredit za njegov tiskovni urad in prav tako se bo tudi brisala tozadevna postavka iz kredita zunanjega ministrstva.

Nadzorstvo nad gospodinjstvi šolami

Belgrad, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Prosvetno ministrstvo je odredilo, da izvršuje nadzorstvo nad gospodinjstvi šolami vseh vrst neposredno ne več ministrstvu samo, ampak nadzorna oblast oblasti in okrajev. Samo nad višjo gospodinjstvo šolo v Belgradu bo izvrševalo nadzorstvo ministrstvo samo.

Univerzitetno vprašanje

Zagreb, 20. febr. (Tel. »Slov.«) »Obzore« se bavi v uvodniku z našimi vseučilišči z ozirom na vest, da bi se imela decentralizirati tako, da bi bile nekatere fakultete v manjših mestih. »Obzore« je proti temu ter pravi, da morejo vseučilišča in fakultete napredovati le, ako so koncentrirana v velikih mestih. V prvi vrsti morata ostati popolni vseučilišči v Zagrebu in v Ljubljani, ker sta ti dve mesti bili upravno prikrašani, pa morata biti kulturno na prvem mestu.

Interkonfesionalni zakon

Kakor poroča »Jutranji list«, bodo v teku enega meseca gotovi glavni verski zakoni. Najprej bo izdelan interkonfesionalni zakon, ki bo rešil vprašanje razmerja med posameznimi cerkvami v državi. Na podlagi interkonfesionalnega zakona bodo nato izdelani zakoni za posamezne vere in cerkve.

Grško-jugoslovanska pogodba

Atene, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Zunanji minister Karapanos se bo udeležil prihodnje konference Sveta Društva narodov v Ženevi, ker je Grčija interesirana pri vprašanju bolgarskih in turških manjšin. Pri povratku bo po možnosti v Belgradu podpisal grško-jugoslovanske pogodbe, katere bodo, kakor upajo, zaključene še pred koncem tega meseca.

Poravnajte naročnino!

Vzroki izključitve posl. Jurige in Tomaneka

Ko je bil poslanec slovaške ljudske stranke Tuko obtožen veleizdaje, je izjavilo vodstvo slovaške ljudske stranke, da slej ko prej zaupa poslancu Tuko in posebna deputacija je obiskala Tuko v zaporu in mu izjavila, da je stranka z njim solidarna. Proti tej izjavi sta nastopila javno poslanca Juriga in Tomanek in povdarjala, da bi moral stranka ali počakati na rezultat preiskave ali pa izstopiti iz vladne koalicije, če je res solidarna s Tuko. Oba poslanca sta svoje mnenje ostro branila in posledica tega je bila, da sta bila izključena iz stranke.

O izključitvi obeh poslancev je objavil sedaj »Slovák«, glasilo slovaške ljudske stranke uvodnik, iz katerega je razvidno, da je bil nastop obeh poslancev le povod za izključitev, ne pa pravi vzrok. »Slovák« namreč piše:

Pomen izključitve je nad vse velik. Ljudska stranka se je rešila dveh članov, ki sta ji bila samo v nadlego. Ovirala sta jo pri delu in njenem razvoju. Vsako akcijo stranke sta onemogočila radi svojih pogostih intervencij, ki pa niso bile vedno idealne. Huzarski nastopi obeh poslancev so vedno preprečili, da bi stranka mogla izkoristiti svoje uspehe. Slabo je bilo, če je stranka sprejela nasvete obeh, še slabše je bilo, če jih ni sprejela. Pred vstopom v vladno koalicijo je Juriga najbolj priporočal vstop v koalicijo, ko je bil ta korak storjen, je bil najbolj ogorčen nad sodelovanjem s Čehi. Zupno reformo je pokopal Juriga, ko pa je prišla mesto nje deželna uprava, je kričal, da smo šli pod jarem.

Skratka. Slovaška ljudska stranka je že dolgo čutila, da ne more računati na pomoč teh dveh svojih članov. Kar pa je bilo še hujše, ni mogla stranka pričeti nobenega energičnega boja za čistost agrarne reforme, ker se nam je vedno grozilo, da bi bili potem kompromitirani tudi naši poslanci, ki niso samo korupcije v agrarni reformi trpeli, temveč jo celo podpirali. Stanje je postalo naravnost nezno.

Odlična mesta v kmetijskih organizacijah so bila v rokah posl. Jurige in Tomaneka, toda uspeha ni bilo.

Od agrarne reforme sta najprej oba poslanca ljudi odvrčala, ker da je to tatvina, nato pa sta pričela govoriti, da samo tepec nima preveč zemlje. Juriga in Tomanek pa nista bila med temi tepci. Enako je bilo tudi pri drugih organizacijah, ki bi mogle krasno uspevati, če bi delala posl. Juriga in Tomanek. Ves upeh njenega dela je bil dejansko le ta, da je stranka izgubila silno mnogo simpatij med narodom, a da ni dobila nobenega upliva na zgoraj.

Te nezno razmere so se morale nehati in so se tudi nehale. Z izključitvijo obeh poslancev je doživela slovaška ljudska stranka pravo prerogaj in sedaj je stranka prosta. Sedaj je šele pravi sposobna za delo.

Japonska prodira v Sibirijo

Odesa, 20. febr. (Zas. tel.) Kakor se poroča iz Moskve, vlada v vladnih sovjetskih krogih močno vznemirjenje radi vsak dan naraščajočega protikomunističnega gibanja v Sibiriji. Zlasti umori sovjetskih funkcionarjev so na dnevnem redu. To protikomunistično gibanje je postalo v zadnjem času že tako nevarno, da je poslala sovjetska vlada v Sibirijo slovitega konjeniškega inšpektorja Budenija, ki je dobil dalekosežna pooblastila, da uduši protisovjetsko gibanje.

Vznemirjenje je v Kremlju tem večje, ker se boje, da tiči za tem gibanjem roka Japonske. Dejstvo je tudi, da so postali v zadnjem času odnosi med sovjeti in Japonsko silno napeti in to predvsem radi spora o vzhodni mandžurski železnici. Da veliko nejevoljo sovjetov podpira nankinška vlada japonska prizadevanja zelo toplo.

V zvezi z vsemi temi dogodki so zopet zivele vesti o vojaških pripravah raznih japonskih najemnikov proti sovjetom. Tako zbira znani ataman Semjonov čete v Mandžuriji, general Horvat pa v Mongoliji. Če bi imela od Japoncev podpirana akcija uspeh, potem bi nastala za sovjete zelo resna nevarnost, da se prične splošen upor v Rusiji.

Ciper zahteva združitev z Grško

Atene, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Odposlanstvo grških uglednih prebivalcev z otoka Cipra hoče povabiti na Ciper Lloyda Georja, ki biva v Egiptu in ki je znan kot prijatelj Grčije, ter ga prositi, da se zavzame za združitev Cipra z Grčijo. Otok Ciper je to združitve pred kratkim zahteval tudi z vlogo na angleški parlament.

Pilsudski bo posegel v ustavno debato

Varšava, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Kakor pišejo listi, bo Pilsudski v kratkem zavzel javno stališče o novem ustavnem načrtu. Od tega bo odvisno, ali bo imel parlament prihodnost, izpremeniti posamezne določbe, ali pa bo moral načrt v celoti sprejeti ali odkloniti.

Dunajska vremenska napoved: Po večini oblačno, zjutraj zelo mrzlo, podnevi tu in tam nad ničlo.

Gospodarska konferenca Male antante

Bukarešt, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Na današnjih sejah predkonference gospodarske konference Male antante so zastopniki posameznih držav obrazložili stališče svojih vlad. Jugoslovanski zastopnik Sečurov je podpiral predloge, ki so bili stavljeni na ženevski mednarodni gospodarski konferenci, od katerih je pričakovati izboljšanje gospodarskega delovanja držav Male antante. Po daljši debati se je izdal sledeči komunik: »Razgovori so imeli nalogo, da določijo program za prihodnjo konferenco izvedencev. Po prijateljski izmenjavi misli se je ugotovilo, da ni razlike v nazorih in sklenilo se je, da se predlaga vladam, da se v program bodoče konference strokovnjakov

sprejmejo gospodarska vprašanja, ki se tičejo vseh teh držav. Govorilo se je o vprašanih železniški prometa, paroplovbe, zrakoplovstva, pošte, poenostavitve carinskih in upravnih formalnosti, položaja državljanov in juridičnih oseb, ustanovitvi trgovinskih zbornic, skupnem sodelovanju v mednarodnih gospodarskih organizacijah in zenačenju trgovinskih zakonov. Vladam bodo predlagali, da prestudirajo medsebojne gospodarske odnose in odstranijo pojavljajoče se ovire. Delegacije so se zedinile tudi o bodočih metodah dela. Dan in kraj konference izvedencev bodo določile vse tri vlade soglasno.»

Izpremembe v češkoslovaški vladi

Praga, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Prosvetni minister dr. Hodža je večeraj podal demisijsko. Predsednik Masaryk jo je danes sprejel. Za naslednika je bil imenovan slovaški agrarec dr. Anton Stefanek.

Dr. Hodža je dal demisijsko uradno radi svoje bolezni v vratu. Gotovo pa je, da so bili za to merodajni tudi politični vzroki. Dr. Milan Hodža je Slovak, in sicer centralist, ni pa organ izbran v slovaški ljudski stranki kot avtonomen Slovak. Že v stari Madžarski je igral veliko politično vlogo. Ponovno so ga označevali kot kandidata za ministrsko predsedništvo in zunanje ministrstvo. Bil je večkrat poljedelski minister, minister za zenačenje zakonov in prosvetni minister. Njegov ugled je prvic trpel takrat, ko je bil zapleten v koburško afero. Njegove aspiracije za zunanje ministrstvo so ga spravile v hudo nasprotstvo z dr. Benešem. V zadnjem času je zelo omajala njegovo pozicijo knjiga »Osvobodena Slovaška« bivšega slovaškega ministra Šrobarja, ki je njegov tovariš v agrarnem klubu. V času prevrata se mu

očita dvojna igra. Tudi socialisti so v zadnjem času vodili proti njemu ostro borbo. Dalje so dolžili dr. Hodžo, da je nakazoval bolgarskim agrarčem subvencije.

Njegov naslednik dr. Stefanek je tudi slovaški centralist. Rojen je bil l. 1877. na Slovaškem, in ko je absolviral gimnazijo, je študiral na dunajskem vseučilišču zgodovino. Potem je bil dalj časa na Dunaju gimnazijski profesor, ustanovil nato v Budimpešti z dr. Hodžo list »Slovenski Obzor«. Pozneje je urejeval »Ludove Noviny«, ki so bile narodni slovaški list, v l. 1910. do 1915. pa je bil zopet v Budimpešti urednik »Slovenskega Dnevnika«. Po izbruhu svetovne vojne je v praških »Narodnih listih« urejeval »Slovaško republiko«. Po prevratu je bil poslan v narodno skupščino, vodil je šolski referat v slovaškem ministertvu, pozneje pa ekspozituro prosvetnega ministertva v Bratislavi.

Pričakuje se, da bo jutri podal demisijsko železniški minister Najman, na katerega mesto bo stopil član obrtne stranke Horak.

Lastnina Sv. stolice

Rim, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Kakor se iz avtentičnega vira izve, je lastnina sv. Stolice trojne vrste, in sicer:

1. Ozemlje vaticanske države je v resničnem in vsvojskem pomenu suvereno, popolnoma svobodno in neodvisno, kakor katerekoli druge teritorialne države. Njene meje smo že prinesli. Zgodila pa se je med tem majhna sprememba v toliko, da je sv. Oče iz tega ozemlja po lastni želji izključil oratorij S. Pietro in cerkev S. Maria in Campo Santo, da ne oteži neoviranega obiska teli zelo posejanih svetišč od strani rimskih vernikov. Kar se tiče vaticanske bazilike in trga sv. Petra, spada istofako k suverenemu ozemlju sv. Stolice, vendar se sme od publike neovirano uporabljati, izvemši pravico papeža, da sme zahtevati v kakršnemkoli trenutku izpraznitve.

2. Druga vrsta nepremičnin, ki so last sv. Stolice, pa so izven njenega teritorija, uživa razen osvoboditve od davka in od razlastitve v javnem interesu polni privilegij eksteritorialitete. To so: cerkev in palača Lateranska in Scala Santa; bazilika S. Maria Maggiore; bazilika S. Paolo fuori le Mura; palača Castel Gandolfo in Villa Cybo; kraj Barberini s Castel Gandolfo, ki se bo v šestih mesecih izpraznil in izročil Vatikanu; kraj ima obseg 40 ha, skoraj ravno toliko, kakor cela vaticanska država; palača Dataria; palača Cancellaria; palača della Propaganda Fide; palača S. Callisto in Trastevere in bazilika S. Maria in Trastevere; palača dei Convertendi, kjer je sedež kongregacije za vzhodne cerkve; palača S. Uffizio; palača Vikarijata in velik kompleks nepremičnin na Janikulu.

3. Končno so nepremičnine, ki so proste davka in se ne smejo razlastiti, nimajo pa privilegija eksteritorialitete, kakor n. pr. papeška Gregorijanska univerza, papeški Biblični inštitut, Dom duhovnih vaj pri S. Giovanni e Paolo na Celiju, palača SS. Dodici Apostoli in

še veliko drugih palač, semenišč, samostanov in cerkva.

Razne podrobnosti

Rim, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Kakor hitro se bo lateranska pogodba ratificirala, se bo švicarska straža, ki stoji sedaj pri vratih dela Zecca, umaknila na mejo vaticanske države, in sicer k dvem lokom, ki zaključujejo trg sv. Marte ob strani vhoda v zakristijo sv. Petra, to je 200 metrov bolj odzadaj.

Kar se tiče obiska sv. očeta v opatiji Monte Cassino, se bo vršil šele septembra meseca. Kar pa se tiče svečanosti v baziliki S. Giovanni Laterano, o kateri smo že večeraj poročali, da se bo vršila z vso slovesnostjo, se bo sv. oče podal iz Vatikana v baziliko v avtomobilu, ker se zdijo prejšnji gala-vozovi, kakor tudi konjeniško spremstvo zastarelo. Znano je, da so vsi bivši hlevi in drugi prostori za-vozove spremenjeni v knjižnice velike vaticanske biblioteke.

Res je, da papež ne bo vrnil obiska kralju Viktorju Emanuelu, pač pa ga bo obiskal privatno, najbrže v Villa Savoia.

Mgr. Borgonzini Duca ne bo imenovan za nuncijski pri Kvirinalu, ampak bo je sv. oče namenil višjo stopnjo v hierarhiji. O nuncijski pri italijanski vladi ni doslej absolutno ničesar znanega, kakor samo to, da bo na to mesto imenovan nek visoki prelat, ki se je zelo odlikoval v eni izmed nunciatur Srednje Evrope.

Ministrstvo javnih zgradb je začelo z deli za novo železniško postajo S. Pietro, in železniško progo, ki bo vezala Vatikan s to postajo. Kar se tiče posebnega papeževskega vlaka, ni izključeno, da bo vrnila vlada sv. očetu posebni vlak Pija XI., ki je bil l. 1911 restavriran ob priliki takratne razstave v Rimu in se zdaj nahaja kot posebna tehnična umetnina v muzeju v Castel S. Angelo.

Padec temperature po vsej Evropi

Berlin, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Skoro v vsej Evropi je zopet padla temperatura. V Berlinu je bilo danes zopet -17,5, v Stettinu -25. V prihodnjih dneh ni pričakovati spremembe. Laba je zamrznjena skoro 2 metra globoko, v nekaterih krajih do dna, kar povzroča veliko skrbi radi povodnj, ko se bo začelo tajati. Zračno prikazen, ki so jo videli v Ljubljani, so

opazovali tudi v Berlinu, na Dunaju, Budjovcih, Celovcu in mnogih drugih krajih. Dunajski trgovci zahtevajo davčni moratorij do 15. aprila, ker se je radi mraza znižal promet za 20—40%. V Parizu je bilo prvih deset dni meseca januarja deset primerov smrti radi hripe, v prvih desetih dneh februarja pa je število smrtnih slučajev naraslo na 282.

Vstaja v Mehiki

Newyork, 20. febr. (Tel. »Slov.«) V severnih državah Mehike je izbruhnila na široko organizirana revolucija, ki jo vodijo nekateri generali. Na čelu revolucije je guverner Sonore, general Manzo, ki ima nad 8000 mož. Polastil se je Sonthern Pacific železnice. Revoluciji sta se pridružila tudi civilni guverner države Topove in guverner Valancuela. Uporniki zahtevajo, da bo bivši državni predsednik Calles izgnan, sedanji državni predsednik Gill pa mora odstopiti. Uporniki so tudi poslali vladni listo oseb, katerih izročitev zahtevajo. Kakor poročajo ameriški listi, so uporniki izjavili, da se bodo borili tako dolgo, dokler ne zmagajo na vsej črti.

London, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Semkaj so o vstaji v Mehiki došle sledeče podrobnosti: Vstajo vodi pod geslom vzpostavitve svobode

vere in vesti Gilberto Valenzuela, bivši mehikanski poslanik v Londonu in kandidat za predsednika republike pri prihodnjih volitvah. Začel pa je vstajo general Escobar Manzo, vojaški guverner države Sonora, ki se je javno izjavil proti začasnemu predsedniku Portes Gilla.

Glavni stan generala Manzo se nabaja baje v Združenih državah. Vest iz Hermonsilla, glavnega mesta države Sonora, trdijo, da je general Escobar Manzo začel iz Nogalesa v Arizoni USA in se polastil dela pacifiške železniške proge. Ima pod seboj 10.000 vstašev in pa 2500 konjenikov. Šef njegovega štaba je general Caraveo Aguirre. Baje je 18 generalov na strani vstašev.

Proti vstašem operira sam vojni minister general Amaro na čelu čet, ki so nameščene v severnih pokrajinah Mehike. Valenzuela, šef

Francoska vlada ne odstopi

Pariz, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Vlada je izjavila po ministrih Bartheu in Tardieuu, da kabinet, kljub majhni večini šestih glasov pri večerajšnjem glasovanju, ne bo demisijsiral. Desničarski listi označujejo glasovanje za težek poraz levičarskega kartela, ker ni prodrli, da si so bili mnogi vladi zvesti poslanci pri glasovanju vezani radi interesov svojih volivcev. »Echo de Paris« piše, da ta kartel nikdar več ne bo dobil take podpore. Levičarski listi, n. pr. »Volonté«, pa pišejo o tem, da je bilo ministrstvo poraženo in da je samo vprašanje tednov, morda tudi dni, kdaj bo to ministrstvo izginilo.

Prošnja Trockega bo odbita

Carigrad, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Trockega prošnja za dovoljenje prihoda v Nemčijo je povzročila v tukajšnjih političnih krogih veliko pozornost, ker je očividno, da je bila prošnja vložena za hrbtom ruskih in turških oblasti. Turčija bo dovolila Trockemu odpotovanje v Turčije samo tedaj, če bo Moskva s tem zadovoljna. Trockega stražijo sedaj še ostreje.

Berlin, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Trockega prošnja za dovoljenje bivanja v Nemčiji je danes dospela v zunanje ministrstvo in jo bodo rešili s sklepom ministrskega sveta. Do odločitve bo prišlo vsekakor šele potem, ko se bo nemška vlada o tem razgovorila s sovjetsko vlado.

Igrajo se vojake

Dunaj, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Prihodnjo nedeljo bodo v Dunajskem Novem mestu zopet istočasno nastopili člani Heimwehra in socialističnega Schutzbunda. Pričakuje se prihod 12.000 Heimwehrovcev in 20.000 članov Schutzbunda. Čete in policija so v pripravljenosti. Upanje pa je, da bo nastop potekel mirno, tem bolj, ker Heimwehr ne bo korakala mimo »Arbeiter Zeitung«, Schutzbund pa ne pred »Reichspost«. Zaupniki socialnih demokratov bodo jutri zvečer sklepali o tem, ali bodo pri tem nastopili tudi dunajski delavci.

Proti krivemu parlamentarizmu

Berlin, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Na seji šefov parlamentarnih klubov je bilo sklenjeno, da klubi odobravajo od predsednika parlamenta odrejeno poostriitev poslovnika. V prvi vrsti gre za okrepitev uniformirane in neuniformirane parlamentarne policije. Namerava se pa še bolj poostriiti disciplinarna določila in bi se poslanci kaznovali tudi z odtegnitvijo dnevnice in odvzemom železniških prostih kart. Nadalje je bilo policiji naročeno, da se prav nič ne ozira na imuniteto poslancev, če bi bilo ugotovljeno sodelovanje poslancev z nemirni obiskovalci galerij in je poslance na mestu aretirati. V takih slučajih bi se uvedlo proti poslancem posebno postopanje zaradi moljenja hišnega reda. Nadalje je izjavil predsednik parlamenta, da bo proti vsaki psovki in proti vsakemu žaljivemu medključju postopal z brezobzirno strogostjo.

Iz časopisov

O reformi državnega sveta piše belgrajska revija »Narodno blagostanje« z ozirom na govorice, da se misli taka reforma izvesti. Po vidovdanski ustavi je državni svet danes samo še najvišje upravno sodišče, ne pa tudi navsedodajno telo. Zato bi se moral državni svet reformirati v tem smislu: državni svetniki bi se postavljali na isti način, kakor se volijo sodniki kasacijskega sodišča in bi morali biti juristi. Samo takšna organizacija bi jamčila za pravilen potek sodne funkcije. Mesto tega pa se sedaj govori, da se državnemu svetu zopet poverijo funkcije, vsled katerih je dobil narod mrzno do državnega sveta. Kakor hitro bi dobil državni svet še drugo funkcijo, bi postal politično telo in bi že samo s tem škodoval svoji nalogi kot najvišje upravno sodišče. Državni svet mora biti le najvišje upravno sodišče in nič drugega.

Razne nesreče

Newyork, 20. febr. (Tel. »Slov.«) Pri Houlisu v državi Illinois je skočil s tira železniški vlak z 1200 rudarji. Prevrnili so se štirje vagoni. Ubityh je bilo takoj 5 oseb. Umira jih 12. 250 pa je deloma težko ranjenih.

Newyork, 20. febr. (Tel. »Slov.«) V tork zvečer se je v podzemeljski železnici pripetila nezgoda, ki k sreči zaenkrat še ni zahtevala smrtnih žrtv. Ranjenih je 300 oseb. Med njimi 7 smrtnonevarno, 78 pa težko. Nekl vlak s 1000 potniki je sredi Hudsonovega tunela zadel na goreče odpadke papirja, strojno olje in kabelske izolacije, kar se je vse vnelo. Nastal je kratek stik, nakar se je vlak ustavil. Dim in ogenj je povzročil med potniki silno paniko. Nastalo je prerivanje in mnogi so bili ranjeni z razbitim steklom, ker je množica razbila vse šipe na oknih in vratih. Železniška uprava je mogla vzpostaviti železniški promet šele po šestih urah.

vstašev, uživa veliko popularnost in se je vrnil v Mehiko iz Londona šele meseca novembra lanskega leta. Star je šele 33 let.